

Raad voor Cultuur

Aan

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
P/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp

Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden
beleidsterrein *Constitutionele zaken* over de periode 1945-1997

R.J. Schimmelpennincklaan 3

Postbus 61243

2506 AE Den Haag

Telefoon 070 - 310 66 86

Telefax 070 - 361 47 27

E-mail cultuur@cultuur.nl

Mijnheer de Staatssecretaris,

Datum

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Defensie, Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, en Volksgezondheid, Welzijn en Sport u hebben verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein *Constitutionele zaken* over de periode 1945-1997. In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Wegens een personele wisseling bij het secretariaat van de Bijzondere Commissie Archieven is het echter niet gelukt om binnen deze termijn te adviseren. De Raad verontschuldigt zich voor de ontstane vertraging. Hierbij biedt hij u zijn bevindingen aan.
2. De Raad heeft deze ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 3 en 4 uitgewerkt. Mits rekening wordt gehouden met zijn aanbevelingen adviseert de Raad u over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden. De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies mede beantwoord.
3. *Toetsing van procedurele aspecten*
Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basiselectiedocument tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de

Uw kenmerk

R&B/OSTA/2001/526

Uw brief van

8 februari 2001

Ons kenmerk

arc-2001.2445/2

(rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport *Constitutionele zaken. Een institutioneel onderzoek over de periode 1945-1997* (Den Haag 2000).

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerp-selectielijsten tot stand komen.

Hieruit is de Raad gebleken, dat het driehoeksoverleg was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft. Ook is al ten tijde van het driehoeksoverleg een externe deskundige bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken geweest.

Het driehoeksverslag biedt voldoende inzicht in de tijdens dat overleg gebleken inhoudelijke knelpunten, het beraad daarover alsmede een motivering van de uiteindelijke voorstellen in dat verband.

De openbare terinzagelegging heeft, zoals uw adviesaanvraag vermeldt, niet geresulteerd in een reactie. De bij het driehoeksoverleg betrokken materiedeskundige heeft, blijkens een bij de adviesaanvraag gevoegd schrijven van het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap van 12 januari 2001, geen aanvullend commentaar geleverd op de ter inzage gelegde versie.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (par. 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (par. 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (par. 4.3).

4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein *Constitutionele zaken* over de periode 1945-1997.

De Raad heeft uitsluitend die handelingen bekeken die thans ter vaststelling worden aangeboden:

- voor de zorgdrager minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de handelingen van de actoren: minister van BZK; (minister van BZK als) vakminister; minister voor Nederlands Antilliaanse en Arubaanse Zaken; (minister voor NAA als) vakminister; Centraal Bureau voor de verkiezing van de leden van de Staten-Generaal en het Europees Parlement; Rijksinspectie voor de Bevolkingsregisters;

- Kiesraad;
Raad voor het Binnenlands Bestuur; Raad voor het Openbaar Bestuur; Staatscommissie voor onderzoek naar de wenselijkheid van een wijziging van de Grondwet (commissie Beel);
Staatscommissie voor onderzoek of en in hoeverre ter voorbereiding van de hervorming van de staatkundige structuur van het Koninkrijk, verandering van de Grondwet gewenst is (commissie Beel); Staatscommissie tot herziening van de Grondwet (commissie Van Schaik); Staatscommissie van advies inzake het Kiesstelsel en Wettelijke Regeling der Politieke Partijen (commissie Teulings); Staatscommissie inzake de Grondwet en de Kieswet (commissie Cals Donner);
Staatscommissie van Advies inzake de relatie kiezers-beleidsvorming (commissie Biesheuvel); Commissie van advies inzake de criteria voor steunverlening aan kerkgenootschappen en andere genootschappen op geestelijke grondslag; Ministeriële commissie staatsrechterlijke vernieuwing (commissie Dijkstal)
- voor de zorgdrager minister van Financiën de handelingen van de actor vakminister
 - voor de zorgdrager minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de handelingen van de actoren minister van SZW en vakminister
 - voor de zorgdrager minister van Defensie enkele handelingen van de actor minister van Defensie en de handelingen van de actor vakminister
 - voor de zorgdrager minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de handelingen van de actor vakminister
 - voor de zorgdrager minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de handelingen van de actoren minister van VWS en vakminister.

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-2001.2445/2

Het verslag driehoeksoverleg noemt in het rijtje actoren waarvoor de ontwerp-lijst wordt aangeboden ook de Commissie heroriëntatie overheidsvoorlichting (commissie Biesheuvel). Het rapport institutioneel onderzoek vermeldt, dat de minister van Algemene Zaken zorgdrager is voor het archief van deze commissie. Uit niets blijkt dat Algemene Zaken betrokken is geweest bij het driehoeksoverleg over deze lijst. Evenmin wordt voor de minister van Algemene Zaken advies gevraagd. De Raad heeft genoemde zorgdrager en actor daarom buiten beschouwing gelaten.

4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag en de aanvullende rapportage blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria constateert de Raad dat als zodanig de nog niet formeel vastgestelde criteria uit 1997 zijn gebruikt. De Raad zal

binnenkort in overleg treden met de Algemene Rijksarchivaris om de bezwaren die hierover bij de Raad leven te bespreken.

4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen.

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met het belang van de rechten en bewijszoekenden voldoende rekening is gehouden.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-2001.2445/2

Voor wat betreft de waardering van het historisch belang bij de, in de concept-lijst genoemde handelingen conformeert de Raad zich, behoudens hetgeen in paragraaf 5 volgt, aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover in het driehoeksoverleg bereikte overeenstemming.

5. *Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst bezien. In algemene zin kan hij instemmen met de lijst; deze geeft hem slechts aanleiding tot de navolgende opmerkingen.

De Raad constateert dat niet alle in de loop van het uitvoerige driehoeksoverleg gemaakte afspraken correct zijn verwerkt in de voorliggende ontwerp-selectielijst. Ook ontbreken her en der (bijvoorbeeld op pagina 60 en 61) vernietigingstermijnen. De Raad vertrouwt erop dat de lijst voor vaststelling nog wordt nagekeken en gecorrigeerd.

Handeling 14

Het voorstel om de oorspronkelijke handeling 14 te splitsen in een handeling voor het instellen van (staats-)commissies met te bewaren neerslag en een handeling voor het samenstellen van die commissies met te vernietigen neerslag, heeft de Raad bevreemd. Hij hecht aan een helder en consistent selectiebeleid en verwijst naar de in eerder gevoerd driehoeksoverleg¹ gekozen lijn dat gelijksoortige handelingen op verschillende beleidsterreinen uniform moeten worden gewaardeerd. In alle andere selectielijsten waarin deze handeling voorkomt, is de nu voorgestelde splitsing niet aan de orde en wordt onder de handeling *het instellen van een commissie* ook het samenstellen van een commissie begrepen terwijl het geheel overal met een

¹ zie bijvoorbeeld het verslag van het driehoeksoverleg over de ontwerp-lijst Hoger Beroepsonderwijs, adviesaanvraag 17 september 1999

B wordt gewaardeerd. Ook is een parallel te trekken met handeling 249 uit de voorliggende ontwerp-lijst, die draait om de voordrachten voor burgemeestersbenoemingen en die ook met B wordt gewaardeerd.
Hij adviseert u dan ook de oorspronkelijke handeling en waardering te handhaven.

Handelingen 76, 77 en 78

In het driehoeksoverleg is geconstateerd dat de Geschillencommissie van de Stichting Interkerkelijke Belangenbehartiging Afkoop (SIBA) niet onder de Archiefwet valt en dat handeling 78 die door deze actor wordt uitgevoerd derhalve niet wordt (kan worden) ingediend. Het ware beter deze handeling geheel te verwijderen.
Overigens is de Raad van mening dat wat voor de Geschillencommissie van de SIBA geldt, ook voor de SIBA zelf op gaat. Overeenkomstig die lijn zouden ook de handelingen 76 en 77 van de SIBA uit de selectielijst verwijderd moeten worden.

Pagina

5

Ons kenmerk

arc-2001.2445/2

Handeling 249

De Raad is verheugd over de beslissing om de neerslag van handeling 249 (*voordragen tot benoeming bij KB van een burgemeester*) te bewaren. Vooral het feit dat de bewezen waarde van deze dossiers als bron voor historisch onderzoek een rol heeft gespeeld bij deze beslissing acht de Raad van groot belang.
Hij ziet dit als een belangrijke doorbraak in de discussie over de waarde van uitvoeringsdossiers in het kader van het historisch belang en de reconstructie van de hoofdlijnen van het overheidshandelen.
De Raad kan zich echter niet aan de indruk onttrekken, dat de wijze waarop uitvoeringsbestanden tot nu toe in selectielijsten zijn gewaardeerd, een verre van heldere lijn vertoont. De Raad bepleit het toepassen van een duidelijker richtlijn omtrent het al dan niet bewaren van uitvoeringsbestanden en spreekt de hoop uit dat zorgvuldige afweging van de waarde van elk afzonderlijk, uniek uitvoeringsbestand, onderdeel zal uitmaken van ieder nog te voeren driehoeksoverleg.

Handelingen 339 en 340

Inzake de waardering van de handelingen 339 en 340 schaaft de Raad zich aan de zijde van de vertegenwoordiger van het Koninklijk Nederlands Historische Genootschap. Het Algemeen Rijksarchief stelt zich in deze bepaald niet publieksgericht op als gebruiksgemak voor onderzoekers geen enkele rol speelt in de beslissing om neerslag te vernietigen die weliswaar elders maar zeer verspreid (in dit geval in de gehele Europese Unie) bewaard blijft.

Handeling 396

Verwijzend naar wat hij reeds hierboven over handeling 14 opmerkte, wijst de Raad u erop dat ook ten aanzien van met handeling 396 vergelijkbare handelingen in verschillende selectielijsten verschillende selectiebeslissingen genomen worden.

In zijn algemeenheid constateert de Raad met zorg dat, naarmate het PIVOT-project vordert en het aantal selectielijsten groeit, de bewaking van de eenduidigheid van het selectiebeleid moeilijker wordt. Over de wijze waarop de kwaliteit van het selectiebeleid beter geborgd kan worden, zal de Raad in overleg treden met de Algemene Rijksarchivaris.

Pagina

6

Ons kenmerk

arc-2001.2445/2

6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen met inachtneming van de hierboven gemaakte opmerkingen.

Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Voorzitter van deze commissie is mw. drs. E.A.G. van den Bent, lid van de Raad. Secretaris is drs. M.C. Windhorst.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris